



ĐẠI HỌC CẦN THƠ - KHOA NÔNG NGHIỆP

GIÁO TRÌNH GIẢNG DẠY TRỰC TUYẾN

Đường 3/2, Tp. Cần Thơ. Tel: 84 71 831005, Fax: 84 71 830814

Website: <http://www.ctu.edu.vn/knn> email: dminh@ctu.edu.vn, vtanh@ctu.edu.vn

BỆNH CHUYÊN KHOA

CHƯƠNG 21:

BỆNH HẠI CÂY DỪA

PHẦN III

**BỆNH HẠI
CÂY CÔNG NGHIỆP**



CHÖÔNG XXI

BỆNH HẠI CÂY DỪA

BỆNH NỐM LẠ (PESTALOTIA)

I. TRIỆU CHÖÔNG BỆNH.

Nầy là bệnh rất phổ biến trong các vườn dừa. Lúc nầy, trên lá có những chấm nâu nhỏ sau nầy lan dần thành nốm nâu với tâm nốm có màu xám đến xám trắng, viền nốm có màu nâu đen, kích thước nốm bệnh: 2-3mm. Nốm bệnh lớn dần ra, màu xám trắng, dạng hình bầu dục, kích thước: 1 x 2-3cm, hoặc dạng kéo dài dọc theo phiến lá; viền nốm bệnh rất hẹp. Trên nốm bệnh ở giai đoạn sau, có các chấm đen, nổi lên các oản nấm nhỏ gọi là các nóa nái (khuẩn tích phong, acervuli).

Bệnh nặng, cái lá bị cháy khô. Cây con nhỏ mà bị nhiễm bệnh nặng thì có thể chết; con ấu cây lớn sẽ ít cho trái.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do nấm *Pestalotia palmarum* gây ra. Nóa nái phát triển nhỏ lên khối biểu bì lá có màu nâu đen đến đen. Nính bao tử có 4 vách ngăn (5 tế bào), các tế bào ở giữa của bao tử thì có màu nâu, còn hai tế bào ở hai đầu thì không màu; ở một đầu của bao tử có hai sợi phụ bổ. Kích thước nính bao tử 5 x 10-20 micron.

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Vệ sinh vườn dừa. Bón phân cân đối, tăng cường bón thêm phân Kali, giúp dừa tăng khả năng chống bệnh.

- Ở giai đoạn cây con nhỏ nên cắt bỏ lá bệnh, ném thiếu nốt và phun Bordeaux 1% để phòng trừ bệnh.

BE̢NH NŌM LAI HELMINTHOSPORIUM

Trẽn lai nŏm bẽnh cõ dãng hinh thoi voi vien nŏm khong nẽu. Cac nŏm thoõng liẽn kẽt lai, tao thanh cac vet chay lon chay dai, cõ mau xam hiẽn rõi cõ hai mat lai vet bẽnh trõi nẽn mõng hon mõ mãnh vã cõ thẽ bõi nŏi nẽu. Cãy bẽnh can cõ, chaim ra trai, tã lẽi nãu trai thap, nang suat kẽm.

Bẽnh phõi biẽn õi cac vung trong dõa cua nŏi ta. Bẽnh do nam *Helminthosporium* sp.

Ãp dũng cach phong trõ giõng nhŏi voi bẽnh Nŏm lai *Pestalotia*.

BE̢NH CHAY MŨTHAN (Stem bleeding)

Bẽnh xuat hiẽn rãi rãc nhong gay thiet hai tram trong. Cãy cõ thẽ chẽt nẽu khong nŏi trõ kip thoi.

I. TRIEU CHŌNG BE̢NH.

Trẽn than cõi nhong kẽn õi vã chat nhŏi hõ chay ra nhŏi chat mũi. Nhŏi cõi mau rã sẽt hoac̃ mau nãu, nhŏn, xuat hiẽn tõi nhŏi than cãy trõi xuong vã cach mat nãt nŏi 1 met. Phan than ngay dõi vet nŏi chay nhŏi bõi thõi.

II. TAI NHAN GAM BE̢NH.

Bẽnh do nam *Thielaviopsis paradoxa*. Giai nõãi sinh sañi hõu tinh cua nam cõi ten lai *Ceratocystis paradoxa*.

Nam xam nhap vão than qua cac vet thoõng. Bẽnh trõi nẽn nang trong niẽu kien cõi ãm nŏi cao vã nãt khi õt khi khõi.

Ngõi nguyẽn nhañi kỹi sinh, than dõa bõi chay mũi con do bõi sẽt nãnh, kien võng nŏi phaĩ bõi quãi nhieũ phan chuong chõa hoai muc hoac̃ do bõi ngap nŏi kẽm dai.

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

Diệt kiến vông trong vườn dừa. Nếu bệnh do nấm, coi thể cao bôi phân bệnh, pha thuốc Copper Zinc tạt lên bề mặt vết bệnh, cần bảo vệ lớp thuốc bằng cách tạt tiếp lên lớp thuốc một lớp nhớt hoặc dầu hắc.

BỆNH CHẾT NỔT (KHOẢ NỔT)

Bệnh ít lây lan thành dịch nhờ những loài khi gây hại nặng ở một số nơi. Bệnh thông xảy ra trên cây nứa cho trái.

I. TRIỆU CHỨNG BỆNH.

Nếu tiến, các lá nớt bị mất màu xanh bình thường. Lá có màu vàng nhạt, khô và rụng. Cui hủi dừa bị thối rữa ra từng mảnh và có mùi hôi. Khi nước truyên bệnh nhân tạo, triệu chứng xảy ra sau 3-9 tháng. Tuy vậy ẩm độ không khí, nớt sẽ chết nhanh hay chậm.

Hiện tượng các lá nớt khô và rụng sẽ lan dần xuống các lá dưới, sau vài tháng thì cây sẽ không còn nớt nữa.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do nấm *Phytophthora palmivora* gây ra.

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

Cần phát hiện bệnh sớm, khoét bôi phân cui hủi bị bệnh, rồi tạt dầu hắc lên. Phun ngừa bằng thuốc Copper Zinc, phun lên lá xung quanh cui hủi. Trồng hộp bệnh nứa nấng, cần bón phân thiếu hụt phân nớt bệnh.

Do bệnh nước lây lan nhờ gió thổi với các vườn dừa coi bệnh, cũng cần phun ngừa cho các cây mạnh bằng thuốc Copper Zinc lên các ngọn cây. Giữ sạch vườn dừa, dọn sạch cỏ rác không cho kiến vông trú ngụ vì chúng coi thể gây vết thông, môi trường cho mầm bệnh xâm nhiễm.

BỆNH RỪNG TRẠI NON

I. TRIỆU CHÖNG và TÁC NHAN GÂY BỆNH.

Này là bệnh rất phổ biến ở Việt Nam. Trại rừng nhiều khi còn non, ruộng trại bỏ thôi nên. Có ba nhóm tác nhân gây bệnh:

- Do thiếu kích thích tố sinh trưởng: có khoảng 20-30% số trại bỏ ruộng do nguyên nhân này.
- Do biện pháp canh tác chưa thích hợp, chế độ nước tưới và phân bón không đáp ứng nhu cầu sinh trưởng của cây: có khoảng 20-40% số trại bỏ ruộng do nguyên nhân này.
- Do nhiễm ký sinh: có thể do các nấm !Phytophthora palmivora, Fusarium, Pestalotia, Thielaviopsis, Botryodiplodia! và các vi khuẩn hoại hủ. Bệnh chủ yếu là do nhóm tác nhân ký sinh.

II. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

Tùy vào từng nhóm tác nhân gây bệnh mà áp dụng biện pháp thích ứng, cụ thể như sau:

- Nếu do thiếu kích thích tố sinh trưởng, có thể phun 2-4 D.
- Nếu do biện pháp canh tác, cần nhiều canh lại liều lượng phân bón hoặc chế độ nước cho phù hợp.
- Nếu do ký sinh, phun thuốc Copper Zinc hoặc Aliette khi hoa mới thui.

BỆNH VANG CHẾT MÓN (Cadang - cadang)

I. TRIỆU CHÖNG BỆNH.

Bệnh thường xảy ra ở cây 4-5 tuổi, đôi khi gặp ở cây 1 tuổi. Trên lá có những chấm màu cam hoặc vàng, chấm bệnh không có dạng nhất định, kích thước: 1-1,5 mm. Có thể thấy nước triệu chứng này kết lại thành vệt. Lá càng già thì chấm bệnh càng to

và tập trung nhiều năm hôn, chúng liền kết lại làm vạng loang loá không đều hoặc vạng hết cả lá. Lá trở nên đơn, dễ gãy, ngắn lại và mọc thẳng đứng. Sóng lá cũng dễ gãy.

Bệnh nặng thì các lá bên dưới dễ rụng và rụng sớm hơn các lá mới mọc. Lá mới mọc sẽ ngắn lại dần, tới cuối sẽ hình thành một cây đũa có 8-10 lá mọc thẳng đứng. Ngọn đũa sẽ chết, lá rụng hết, chừa con trổ lại thân đũa.

Bệnh thông diễn biến chậm, tới khi mới xuất hiện triệu chứng nên chết lá 8-15 năm. Ngoài ra, còn những triệu chứng phụ, như: vôi cứng lá bị rách, thân non từ dưới lên trên, trái sẽ nhỏ lại sau khi bệnh xuất hiện ở một năm, số lông trái sẽ nhiều hơn bình thường, trái có màu trắng trong, da trái có những lằn nâu. Khi bệnh nặng hơn, số trái ít lại, trái nhỏ và kéo dài ra, gập hoa ngắn lại, không có hoa cái. Cây sẽ không cho gập hoa nữa khi bệnh cho triệu chứng ở 3-4 năm. Có thể thấy mô chồi hoa những mô chết sớm khi hạt non có chiều dài 5-7 cm.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh này có lây lan, những do chồi phát hiện ở các tác nhân bên trong cây, nấm hoặc vi khuẩn hoặc do thiếu chất dinh dưỡng.

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

Chồi có biện pháp nói phải hiệu quả. Có thể trồng lại bằng giống đũa sớm, chăm sóc các cây mảnh con lại.

BE̢NH TEO NGON

I. TRIEU CHONG BENGH.

Phần thân ngay dưới ngọn đũa bị teo nhỏ lại, lá ngắn lại, ít trái hoặc không ra trái, nhanh sinh trưởng chết dần mòn. Ngọn trổ nhìn ra như màu cây bụi chì.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH và CÁCH PHÒNG TRỪ.

Bệnh do nhiều kiến đất xấu, đất quai mảnh hoặc quai phen. Cần khắc phục các kiến kiến trên.

